

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII

Ч. 33. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця 10- лютого 1939.

No. 33. Jersey City, N. J., Friday, February 10, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ НА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

СУМНИЙ ОБРАЗ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖИТТЯ

НЮ ЙОРК. — Коли міський департамент здоровля проголосив, що потрібно йому 12 жінок до чорної роботи в лабораторіях, то зголосилось на ці роботи 239 дівчат і старших жінок. Серед них було чимало студенток університету й жінок з вищим освітнім рівнем. Передбачаючи, що на ці роботи зголоситься багато апліканток департамент звелів їм зголоситись у військовій касарні на 14 вулиці. Та жінки почали вже голоситись день наперед і хотіли цілу ніч перебути у великій галі касарні, щоб прийти першими на чергу. В 10 годині вечором було вже їх 170, а опівночі було їх вже 239. Треба було дальший приплив спинити. Вони всі сиділи цілу ніч й боялись відійти щонебудь зісти, щоб не стратити черги. Минулого року, коли той сам департамент оголосив, що потребує портера, зголосилось п'ять тисяч чоловіків.

ОСТОРОГА ДЛЯ ХЛОПЦІВ, ЩО ВИБИРАЮТЬСЯ ДО НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Передбачаючи великий наплив молодих хлопців до Ню Йорку в пошукуванні за працею в часі Світової Вистави, провідниця Армії Спасіння, Мейбел Морей, перестерегла, щоб хлопці нерозважно не опускали своїх домів, бо в Ню Йорку дуже важко буде здобати заняття. Справді в часі Світової Вистави збільшиться число занять, але їх похвално виповнять ті хлопці, що є в Ню Йорку і околиці. Колиж би хтось кинув хотів пускатись до Ню Йорку, то хай візьме собі досить грошей на місячний прожиток, а також хай купить білет з поворотом, говорила Мейбел Морей.

ЕМЛІ ВИПРАВДУЄТЬСЯ СТРАХОМ.

ВАШІНГТОН. — Томас Емлі, назначений недавно член міжтейтової торгівлі, якому закінено на основі його власних книжок, що він є комуніст, оборонявся тим, що він колись пропагував комуністичні ідеї, тому, бо боявся, що Америка попаде у фашизм. Він волів „радикальний соціалізм” ніж комунізм. Він також говорив, що Америка звичайно стає шість літ пізніше за європейськими реформами. А Європа тепер знаходиться під впливом фашизму, який змагається і зростає.

СЕНАТОРИ ВІДБИВАЮТЬСЯ ПЕРЕД УДАРАМИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШІНГТОН. — Сенатор Картер Глас заявив, що він та його товариш з Вирджинії, сенатор Бирд, виступали проти назначення президентом федерального судді для їх стейту, Флойда Робертса, тому, що вони мають докази, що президент прямував до „чистки” в їх стейті, пробуючи усунути обох зазначених сенаторів та наставити там таких людей, які сліпо слухали президента. Президент вже має в стейті Вирджинія такого сліпого виконавця своєї волі, а ним є губернатор Прайс, говорив сенатор Глас.

БЕНЕШ ПРИЗДИТЬ ДО НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Нині приїздить кораблем Вашингтон до Ню Йорку бувший президент Чехословаччини Едвард Бенеш. Його зустріне спеціальний комітет на чолі з посадином Ля Гвардією. З Ню Йорку поїде Бенеш до Шікаго, де обійме професорську катедру на тамошнім університеті. В наступну суботу йому готуватимуть великий бал, на якому він виголосить свою першу політичну промову в Америці.

ДАЛІ ДУМАЮТЬ ПРО ЗБРОЄННЯ.

ВАШІНГТОН. — Конгресовий комітет військових справ подав перед конгресом проект, на основі якого американську індустрію приспособлено так, щоб вона могла виконувати тисячу бойових літаків місячно. В проекті говориться, що „війна в Європі може вибухнути кожної хвили”.

ГОЛОСУЮТЬ ЗА МАРТИНОМ.

НОРТ ТЕРІТАВІ (Ню Йорк). — Місцевий льокаль автомобілевих робітників, що начислає около 3,000 членів, величезною більшістю голосів висказався за головою юні, Мартином, який бореться з комуністичними впливами в цій юні, та якого головна управа К.П.О. була недавно усунула й назначила інших.

ЧЕРВОНА АГІТАЦІЯ ПО УНІВЕРСИТЕТАХ.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Декан університету Колумбія в Ню Йорку, Вільям Росел, на докладі в Філадельфії сказав, що комуністи наймали молодих хлопців і дівчат на університеті, які втикалися на збори студентів і там, замість говорити про студентські справи все звертали дискусії на комуністичні справи, на боротьбу з капіталізмом, на боротьбу в Іспанії і т. п. і в той спосіб робили комуністичну пропаганду.

ТЕРОРИЗМ У ЛОНДОНІ.

Після вибуху загадочної бомби в лондонській підземній залізниці лондонська поліція прийняла 10,000 більше осіб на службу й скріпила сторожу коло короля, королеви, будинку парламенту і інших важних історичних пунктів. Радіовий образок представляє знищення, яке наробила бомба, кинена на стації на Лестер Сквер. Підложення бомби приписують ірландським терористам.

ЗВОРУШЕННЯ ОСЛАБЛЮЄ ЛЮДИНУ.

Звичайно, по великим зворушенням слідує проява млявості, охлялости та оспалості. А чому? Тому, що всяке глибоке зворушення зуживає дуже багато тілесної сили. По глибоким зворушенням ви дійсно обезсилені. Тож коли сташено обуритесь, загніваєтесь або засмуєте, зрівноважте свій віддих. Почніть віддихати глибше та повільніше і напружене зворушення пройде.

ЕЛЕКТРИКОЮ ДУМАЄМО.

Дивно стає, як скажи, що електрикою навіть і думаємо... Таж, мовляв, мозком думаємо. Так, думання головню в мозку відбувається. Але та сила, що ворухить мозком, то в дійсності електрика. І навіть і саме думання проявляється як спеціальне хвилювання електричне.

Та й вражіння з світа приходять до мозку по нервах прямо як електричне дрожання. І прикази до рук, до ніг, до очей та всіх інших частин тіла йдуть з мозку як електрична сила по нервах. Так, електрикою думаємо, алеж хто властиво думає? Те, що вічне та божественне в нас — душа, сама істотність людини.

КАМІННЯ РОСТЕ.

Звичайні люди розказують собі у казках про те, що камінь росте... І справді колись то, дуже давно, була наша земля у такому стані, що каміння не було на ній. Була у виді скоро вируючих та страшенно гарячих газів — подібна до сонця нашого. Та вгодом остигла й гази поперемінювалися у тверді метали та каміння. Значить, що й каміння, мовляв, виросло з газів гарючих...

СТРИЙ НАЙДЕШЕВШЕ МІСТО.

Головний Статистичний Уряд у Варшаві стверджує, що найдешевшим містом у Польщі 1938 р. був Стрий. В 1937 році найдешевшим був Новий Санч.

УРЯД СЛІДИТЬ ЗА ПРОПАГАНДОЮ НАЦІСТІВ.

Прем'єр Мекензі Кінг заявив 27-го січня в палаті послів в Оттаві, що доміняльний уряд слідить за нацистською пропагандою в однім німецьким часописі в Вінніпегу.

Заява прем'єра була в відповідь на питання провідника „Сі-сі-еф” Вудеворта. Прем'єр сказав, що він дістав витяги з статті, що появлялися в „Дойтше Цайтунг” фір „Канада”. Остаточно приобіцяв дальшу заяву в цій справі пізніше під час сесії.

ПЕРШІ ВИСЛІДИ ВИБОРІВ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД НА ВОЛИНІ.

До 4-го м. м. в Луцькому повіті відбулися вибори в 166-ох виборчих округах. В них вибрано 2,471 радних і стількиж заступників. Зпоміж вибраних є 1,345 українців, 864 поляків, 155 німців, 52 чехів і 55 інших національностей.

ЗАМКНЕННЯ ЦЕРКОВ У ЛЕНІНГРАДІ.

Агенція Аваса повідомляє: у Ленінграді знову замкнули ряд церков. На весь город залишилися тільки три православної церкви. З католицьких церков ще пів року тому відправляли Богослуження в трьох. Тепер дві замкнули, залишилися тільки одна.

ПЕРЕДІСТОРИЧНІ ПЕЧЕРИ.

У північно-західних пралісах Канаді викрили цими днями печери, що в них жили перед тисячам літ люди. На основі цього відкриття американський археолог д-р Веслей припускає, що прамешканці Америки примандрували з Азії через пролив Берінга.

СТУДІЯ ПРО УКРАЇНУ В ЗАГРЕБСЬКОМУ ТИЖНЕВИКУ.

У загребському тижневику „Нова Реч” („Слово”), почавши від 1-го грудня 1938 року друкується студія про Україну та визвольні змагання українців.

ПОЛЬСЬКИЙ ПЛАН ПОДІЛУ ЖИДІВ.

Один посол з урядової партії в Польщі предложив у соїмі в Варшаві план поділу жидів на чотири категорії.

До першої категорії належали б ті жиди, що вихрестилися перед 30 вересня 1921, і всі жиди, що мають польські ордери. Вони були б спеціально упривілейовані і увільнені від нових обмежень громадянських прав.

До другої категорії мають бути вчислені всі жиди, що мають тепер права польських громадян. Ці права вони втрачати б. Жиди, що докажуть, що вони жили в Польщі від 11 листопада, 1918, до 15 серпня, 1920, — під час війни Польщі з більшовиками, — мали б задержати свої громадянські права, поки не виємігрують з Польщі.

Третя категорія мала б включати жидів, що є громадянами чужих держав.

Четверта група складалася б з жидів, що не є громадянами жадної держави.

Між запропонованими обмеженнями прав жидів перше є, що жид не може бути вибраний послом, ані не може мати урядової посади. Жидівські діти не могли б ходити до польських шкіл. Жиди не можуть бути допущені до театральної професії, не можуть бути банкірами, ані адвокатами. Не могли б також бути власниками реальностей. Остаточню жиди не сміли б уживати християнських імен. По укінченню обовязкової військової служби мали б жиди служити в спеціальних військових батальйонах праці.

ПРИПИНЕННЯ ВИДАВНИЦТВА „ЦЕРКВА І НАРІД”.

Від 1-го січня ц. р. орган Волинської Духовної Консисторії „Церква і Нарід” перестав виходити. Замість нього буде виходити в польській мові місячник „Спархіяльні Вісті”. Припинення видавництва „Церква і Нарід” це велика втрата для нашого громадянства на Волині.

НОВА „ОРИЄНТАЦІЯ” ПОЛЬЩІ ЩОДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ВАРШАВА. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс” подає, що супроти цього, що Мадарщина є тепер „в руках” Німеччини, Польща залишає справу спільного польсько-мадарського кордону. Навіть радше, що його нема, та що Мадарщина не має цілого Закарпаття. Найбільше радує Польщу те, що є напруження між Карпатською Україною і Прагою, та що Гітлер залишив наразі свої плани щодо походу на Схід. Крім цього, як подає польська преса, Гітлер запевнив польського міністра закордонних справ Бека, що він не буде „підпирати” українців у Польщі в їхніх змаганнях до повстання Великої України. Хоч, як дехто в Польщі думає, Німеччині не можна дуже вірити, тому треба використати теперішню проволочку на скріплення Польщі створенням нової Малої Антанти з Польщі, Румунії й Югославії. Це тепер не тяжко. В Югославії провалився уряд, що був прихильний Німеччині, а між Німеччиною і Румунією є напруження. Знову Румунію ділило від Польщі тільки те, що Румунія була проти спільного польсько-мадарського кордону. А це тепер відпадає, бо Польща вже не побивається за таким кордоном.

ПОЛЬЩА ПРО ГЕНЕРАЛА ПРХАЛУ.

ВАРШАВА. — Прага не буде толерувати всеукраїнської акції на території Чехо-Словаччини. І тому саме вона вислала до Хусту, в Карпатську Україну генерала Прхалу як міністра, щоб він мав нагляд над урядом прем'єра В. Волошина. Таке пише польська преса. І вітає Чехо-Словаччину як союзника Польщі.

ВИДАЮТЬ СІЧОВИКІВ.

ВАРШАВА. — Польська преса подає, що досі так було, що як повстала Карпатська Україна, то чеські жовніри, що стояли на пограниччі між Галичиною і Карпатською Україною перепускали з Галичини „січовиків”, що втікали в Карпатську Україну. А тепер, пише ця преса, як зачався конфлікт між прем'єром Волошином і празькою владою, чеські пограничні сторожі, чи чеська поліція, віддають таких утікачів польській граничній сторожі.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В УКРАЇНІ.

ІСТАМБУЛ. — Ходять слухи, що в Україні під Советами, головню по містах, розпочалися протижидівські розрухи. Ті слухи розпускають втікачі з Советів. Вони кажуть, що наприклад в Одесі група робітників напала на своїх товаришів-жидів і тяжко їх побила. За це арештовано коло 40 осіб. Кажуть далі, що ці протижидівські виступи треба приписати німецькій протижидівській пропаганді. Втікачі твердять, що й сама більшовицька влада у Кремлі змінила своє становище супроти жидів в Україні, бо в останніх часах усунено багато жидів, що займали високі урядові становища в Україні. І так усунено Каца, голову київської машинобудівельної фабрики, полковника Левіна, що займав високу військову позицію і Слуцкого, що був головним інженіром фабрики літаків у Харкові.

„ОХОРОНА ХРИСТІАНСТВА”.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна цитує урядовий ватиканський орган „Осерваторе Романо”, в якому хвалиться Польщу за її миролюбність, розсудок і поміркованість та за те, що вона не перестала бути „пржедмуржем” християнства.

ІТАЛІЯ І СОВЕТИ.

РИМ. — Підписано на один рік торговельний договір між Італією і Советами. Обидві сторони задоволені й надіються, що тепер збільшиться між ними товарообмін, бо усунено спірні питання.

НОВИЙ СОВЕТСЬКИЙ БЛАХМАН.

МОСКВА. — Совети хочуть скористати з нових терть у міжнародній європейській політиці й створити „Чорноморську Антанту”, в якій склад входить: Совети, Румунія, Болгарія і Туреччина, а есентуально ще й Греція. Це має бути найновіший блоф советського комісара заграничних справ Літвінова.

ПЕРЕД ЛІКВІДАЦІЄЮ ВІЙНИ В ІСПАНІЇ.

ПАРИЖ. — Франція і Англія спішаються визнати уряд ген. Франка, Вважають, що червоний уряд не може вже бути трактований як уряд Іспанії. Визнаючи уряд Франка, думають тим зменшити вплив Італії й Німеччини, бо ставлять як умову визнання, що зараз по війні мають Іспанію опустити всі чужинські війська.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

ПРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Продовження чотирьох центів.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в п'ятницю (в англійському часі):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Закарпатті:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СТЕРВО

Агенти Москви заповіли, що в наступну суботу і неділю відбудеться в Нью Йорку "Карпаторусский Народний Конгрес". На тім "конгресі", як подає "Лемко" повинні з'явитися всі "карпаторосси", що не визнають "верховодів інтернаціонального фашизму". Та сук у тому, що треба прийти на те, щоб вислухати замотеличених Москвою і большевизмом наймитів "інтернаціонального комунізму". Бо ті наймити беруть себе за тих "верховодів", що то мають накинати напрям політиці "карпатороссів" і вирішувати долю Карпатської України і її уряду. А який це напрям, видно з самої програми, в якій видніє така точка: "Карпатська Україна" — комедія в 1. акті, в якій виступати муть: "патер" Волошин, галицько-українські січовики і т. п.

Є всюди смердяче стерво. Між різними народами. Тому і ми не можемо бути винятком. Але всежтаки бувають у житті народу такі моменти, коли і найпідліша людина гамається, коли навіть і в ній обзивається хоч та крихітка людських почувань, яка ще дає їй право зарахувати себе до людського роду. Та, як бачимо, буває і таке, що забракне часами і такої лишки сумління. В такому випадку є можливі такі дива, як те, що знаходяться людиці, що, числячи на несвідомість і темноту, беруться скликати такі зрадницькі "конгреси" як той, що про нього ми згадали.

Бо тільки подумати: хто це скликає "конгрес" і проти кого? Там в Карпатській Україні, по селах, тисячі селян приходять на прилюдні віча і маніфестують, свою вірність Урядові Карпатської України. Там з'їжджаються десятки тисяч до Хусту, щоб виявити свою радість з приводу цього, що за тисяч літ неволі перший раз наш нарід прийшов на Закарпатті до слова, що перший раз наша рідна мова є там у пошанівку, що наша рідна дитина має там перший раз повний доступ до урядів, шкіл, та що там перший раз станув на сторожі рідної землі рідний жовнір з рідним прапором. А про це вже пишуть, і в образах представляють навіть чужі й американські газети. Чиж тепер це не зрада, коли тут в Америці з'являються большевицькі наймити і скликають "конгрес" проти того, що там на Закарпатті нарід засвідчує своїм словом і своєю кров'ю? Там на рідній землі нарід витає від широкого серця свого визвольника, "Батька-Волошина", а тут усяка наволоч влаштовує собі з цього жарту. Там молоді Карпатської України стає в ряди Карпатської Січі і береться сама за оборону рідної землі, а тут "інтернаціональна зграя" береться давати комедії, в яких заповідає, що буде строїти собі жарту з тих, що віддають за Закарпаття життя.

Чиж супроти цього, "конгрес", що його скликають замотеличені большевизмом "верховоди" не є огидною провокацією зрадників Закарпаття? Нарід з цюю провокацією не має нічого спільного. Це діло агентів, стерва.

О. С.

"Вольное Козачество"

"Вольное Козачество" — це орган групи, яка симпатизує з "прометеївцями" і мріє про створення "Козакії" (включно з українською Кубанню).

В зв'язку з актуалізацією української проблеми в Європі — замешувалися і "вільні козаки" на еміграції. Вийшов спеціальний "номер" "Вольного Козачества" майже цілий присвячений українській справі і відношенню до неї "козачества".

Перша, вступна стаття написана — по німецьки. Стаття звертається "до інших народів", себто до німців, з проханням допомогти їм. Перечислюючи землі "Вольного Козачества", та стаття, обік терських, астраханських, уральських і донських козаків, згадує і кубанських, які вже в 1918 р. недовольно виявили свою волю бути разом з національною Україною.

Друга стаття — "Нашим сеседям" — виступає гостро проти українців. Стаття грозить, що українські "претенсії" на Кубань — "можуть лише фактично поставити козаків і українців по різні сторони барикад".

Третя стаття вже написана — по українськи — "До українців". Спершу багато сентименту, спогадів спільної боротьби з большевицькою Москвою і пр. Але знову — і тут Кубань. Природне бажання України злізати з Кубаню — на шляху широкого козако-українського порозуміння. Бо "деякі шовіністичні українські кола включають, прикладом, і Кубань в склад України... Мусимо заявити з цілою рішучістю, що політика української соборності направлена в бік Кубані — не може нами трактуватися інакше як невинуватий імперіалізм". І далі: "українська соборність, протягнула на Кубань чи на іншу яку частину козацьких земель могла би посягнути туди лише збройною боротьбою, насильством".

Як бачимо дуже грізно. Але і дуже смішно. Бо такого твору державного як "Козакія", історія ніколи не знала. Отже в ім'я цього, ніколи не бувало твору й ідеї, що має пару літ — грозити Україні і жадати від неї — "в ім'я приязні" — зректися української Кубані — це є домагання, яке своєю дивною претенсіозністю може лише смішити.

Між ін. в тім жеж журналі поміщено інтерв'ю з ген. Поповим, що уважає себе отаманом Донських козаків. Сей отаман заявив, що російський прапор — уважає, поки що — за прапор донського козацтва, та що "самостійником

він ніколи не був і не буде".

Політична фізіономія от. Попова — до речі вже дуже старого дідугана — ще не в'яснена. За те дуже в'яснене політичне обличчя "Вольного Козачества". За цю групою мусить стояти якийсь сильний протектор, що направляє її політику проти справедливих домагань України. Зближена ся група козацтва до прометеїв, серед яких знову сидять емігранти-татари, які знову бажать за всяку ціну відірвати від України — Крим, і зробити з нього "самостійну" державу. Іншими словами — державку, що булаб на чинімсь ланцюгу і виступалаб проти України.

ЯК БОРОЛАСЬ ЗАКАРПАТСКА УКРАЇНА

(Спомина з минулого).

Колись давно, тому сто років, нашим братам лекше жило на Угорській Русі, як нам на Галицькій Землі, бо мадярська нація тоді не була всемогуча. Вона зачинала доходити до своєї влади, але австрійський уряд не довіряв їй та підтримував закарпатських русинів і в 1816 році заступав був друге греко-католицьке єпископство у Пряшеві, щоб їх національно піднести; оба руські єпископи засідали в угорському соймі. Відтак у 1830 р. сказав був Стефан Сеченій в угорському соймі, що "Угорщини ще нема, але вона незабаром буде". Це був заповіт мадярської патріотичної партії, що вона буде мадяризувати славян і румунів. (Джор. "Прикарпатська Русь подь владнієм Австрії", фил. И. Св. — Львов, 1895).

А по другому боці Карпат перший альманах "Зоря", що його уложила була руська трійця: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич і Яків Головацький у 1834 році, заборонила була видавати галицька цензура. І з новим збірником, зложеним знародніх пісень, поезій і наукових розвідок, мусила вона вітати на Угорщину, щоб вининути тодішню галицьку цензуру. Цей збірник видрукувано в Пешті під наголовком: "Русалка Дністрован" в Будимі, письмом корол. Всеучилища Пештанського, 1837 року. Та коли отся книжка мала прийти до Львова, цензура тут знову обложилась її конфіскацією, так що вона вийшла на світ аж у 1848 році.

Українська справа виринає в цілий свій зріст. Вона починає бентежити й непокоїти багатьох в Європі. Многі є противники України — безсилі самі щось підприняти проти росту популярності нашої проблеми в Європі. Отже — шукають собі союзників в різних штучних угрупованнях емігрантських. Одним з таких угруповань є — "прометеївські" татари кримчаки, другим — ніколи досі невидана "Козакія", яка ще не народилась — простягає руки по українську Кубань, її не питаючи.

Всі ці комбінації є спрямовані на обезсилення України, на її шкоду. Тому мусимо пильно приглядатися всім посушенням тих ворожих сил, щоб вміти їм успішно і належно протиділяти. Протиділяти вже тепер — поки не пізно.

У тому часі перебували мадяри свою революцію й австрійську паціфікацію при допомозі російського війська та прийшли під строгий австрійський режим. Шойно в 1867 р. мадяри погодилися з Австрією і дійшли до державної влади, але наші брати на Закарпатті пішли під мадярську державну владу і про свої права не подбали...

Пізніше наших братів із Закарпаття побачили ми у Львові в 1882 році, у політичному процесі проти Ольги Грабар і товаришів.

З Угорщини приїхали були сюди: Адольф Добрянський, лицар Сачуров, австрійський радник двора і муж довіря та власник маєтності Чертеж на Закарпатті, його донька Ольга Грабар і його син Мирослав Добрянський, щоб викликати живіший рух між русофільськими діями в Галичині. Та з отсього приводу обвинуватили їх у Львові, разом з тутешніми русофільськими товаришами, під притокою, що вони хотіли відорвати: Галичину, Буковину і північну Угорщину від цісарства Австрії, значить: закину їм державну зраду! А правдою було, що замість подбати, щоб свій український нарід у північній Угорщині піднести в культурі, національному самоозначенні і господарстві ті панство виїхали собі на русофільську ескурсію до Галичини, щоб іще тут політичною отруєю заражувати наш український нарід.

Ми побачили, що там зле і тому треба було шукати за-

ради, на яку нас було стати. Перша пішла туди наша студентська молодь: своїми мадріками на Закарпатську Україну, щоб рідною пісню та живим словом пробуджувати наших братів і сестер по угорському боці до відродження національного, просвіти і добробуту. За нею наша "Прометеївська" пішла туди зі своїми книжками і наші вчені дослідники. І ось так шло воно: рік за роком, але, на жаль, це там багато не помагало, бо мадяри й різні "перекинчики" не допускали до того, щоб рідне слово діяло у душі нашого народу.

Коли вибухла світова війна, то обставини зложилися так, що в перших днях вересня 1914 року перейшли наші Січові Стрільці на Угорщину і через Мукачів заїхали до Горонди, як призначеного місця побуту. Там розпочався вишкіл та організація нашого першого полку Українських Січових Стрільців. Ось так прийшов новий товчок до відродження Закарпатської України.

В часі світової війни був на Угорщині президентом міністрів граф Стефан Тісса, що запанував був над цілим життям угорської нації. Я пізнав його ближче при нагоді австро-угорських делегатів у Будапешті, завдяки австрійському президентові міністрів графові Карлові Штіркові. Колиж тодішня Загальна Українська Рада постановила була поширити нашу політичну пропаганду й на Угорщину, я виїхав дня 14. грудня 1915 року до Будапешту разом з товаришами: д-ром Льонгінном Цегельським, Ол. Скорописом-Йолтуховським, д-ром Львом Ганкевичем і д-ром Гідором Стрипським. угорським українцем, щоб відбуті політичні конференції з гр. Стефаном Тіссою про наше становище у світовій війні.

Палі конференції з графом Тіссою розпочали ми від справи полонених українців, котрих приміщено в таборах на Угорщині. Він погодився на те, щоб з нашої сторони вести пропаганду між полоненими українцями в угорських таборах. Опісля піднесли ми справу видання українського часопису на Угорщині, бо заходила потреба прояснити українську справу, якої не розуміли не тільки мадяри, але навіть угорські русини, що, в дійсності українцями. По докладних поясненнях Тісса згодився дати нам дозвіл видавати такий часопис і редактором того часопису в мадярській мові п. н. "Україна" став п. Гідор Стрипський.

У дальшому розв'язалась була між нами широка розмова про українську справу взагалі і - граф Тісса признавав нам, що він ставиться прихильно до національно-політичних змагань української нації, бо мадяри, — як він казав — уміють відчувати визвольні змагання інших народів...

Тоді перебував у Відні угорський магнат Микола Семере, що цікавився українською проблемою та пропагував між угорськими політиками думку про федерацію Угорщини з Україною.

І здавалось нам, що ми доволі обезпечили добрий шлях нашим братам на Закарпатті до їх національного відродження. Тимчасом вже в осіні 1917 року відбулася мадярська патріотична маніфестація мармороських русинів - мадярників, у якій вони вирішилися спільно з українським рухом. Таку заяву підтримували: д-р Август Штефан, адвокат з Рахова й о. Андрій Сабо (в), гр.-кат. душпастир з Тиси-Лугів — оба українського походження. Таким чином повторилось те, що й на нас було свого часу під фірмою: "З роду русини — з на-

ції поляки", таї це переверлось.

А незабаром, бо вже в подовні сіння 1918 року приїхали були висланці Закарпатської України до Української Парламентарної Репрезентації у Відні із заявою, що вся закарпатська українська людина бажає правдо-політичної спільноти з усіма частинами українського народу.

Опісля на всенародні Українські Національні Збори у Львові дня 19. жовтня 1918 року українці з Угорщини переказали своє братнє слово-пробуду до нас: "Ви самі добре знаєте, які ми пригнічені. Забрали від нас все: календар, азбуку, школи, газети та ще й мову. В народних школах від шести літ учать по мадярськи. В середніх школах та учительських семінаріях ні сліду української мови. А навіть і в духовних семінаріях не вчать нічого по руськи. Священники не знають ні говорити ні читати по руськи. Лише між старими священниками знайдуться ще щиро-руські, котрі оплакують свій нарід, що так пропадає... Значить, що ви, наші рідні брати, повинні стати за нами і зеднати нас з собою. Наш нарід дожидає тогочасного спасення, щоб раз уже визволитися від ярма другого народу..."

А вкінці в артикулі 53. мирового договору в Сен Жермен з 1919 року постановлено: "Австрія признає, так як отсе зробили усяоженні і створені держави, повну незалежність чесько-словацької держави, котра буде мати в себе територію автономну русинів на полудне від Карпат". І в чеському договорі про меншини означено докладно умовини, яких мали придержуватися чехи в адміністрації тогож краю.

А далі вже знаємо...

Д-р Кость Левицький.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:

МИКОЛА МУРАШКО.

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:

ГРИГОРІЙ ГЕРМАН.

261 Madison St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:

МАРІЯ МАЛЕВИЧ.

344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРД. СЕКРЕТАР:

ДИМИТРО ГАЛИЧИН.

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНС. СЕКРЕТАР І

КАСІЕР:

РОМАН СЛОБОДЯН.

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДИМИТРО КАПУТУЛА.

33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІЗЕВІЙ.

11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.

ОМАР Е. МАЛИЦЬКИЙ.

8214 Snow Road, Cleveland, Ohio

СТЕПАН КУРОПАС.

4041 W. Kamerling Ave., Chicago, Ill.

РОМАН СМУК.

1515 Esters Ave., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДИ:

ТАРАС ІШКУЛА.

2635 W. Walton St., Chicago, Ill.

ІВАН ЛИСАК.

163 Myrtle Avenue, Irvington, N. J.

МИКОЛА ДАВИСКИБА.

41 Rosewood St., Mattapan, Mass.

АНТІН ШУМЕРКО.

1972 Ostwood Ter., Union, N. J.

ІЛІЯ ГУЗАР.

532 E. 18th Street, New York City.

СТЕФАН СЛОБОДЯН.

4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ОНУФРІЙ ЗАПОТОЧНИЙ.

1446 Dorothy St., Scranton, Pa.

ВОЛОДИМИР ДІДК.

6935 St. John St., Detroit, Mich.

ІОЛІЯ БАВОЛЯК.

74 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.

СТЕФАНІЯ ПАЛІВОЛА.

2444 W. 5th St., Cleveland, Ohio

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

Почтова адреса У. Н. Союзу:

P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Telephone: Bergen 4-1016.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(1)

Госці.

Був листопад. Світало. В домі священника Нікольської церкви в Китай-городі горіли світила. В просторій світлиці з малими чотиригранними віконцями робили приготування до візиту знатного вельможі. Два слуги витящили великий куфер з кута, эпоза кафевої печі, де на двох полицях складано всякі речі, та добували з куфра всякі убори. Вельможка обувся в саф'янові чоботи з срібними узорами, виложені бобрами, надяг зелені суконні штани, що входили в чоботи, білий жупан з турецької таби, а на верх оксамитний темно-червоний козацький кобаник з викладаним борбонним жовніром і горностаєвим

котрим горіли три воскові свічки. Підчас того розсвітало. У світлицю ввійшов священик з хрестом і свяченою водою.

— Наробили ми клопоту тобі, отче — сказав вельможка. — Не ремствуй на нас: не наша прямха, а царська воля. Але я за твою готину не останусь тобі довжиком.

— Найчесніший господине князю — сказав священник, благословлячи хрестом вельможку та окроплюючи його свяченою водою, — колиб государ-цар був ласкав насилати нам таких гостей, то нам за це государеві бити чолом з хвалою, а не жалуватися на тісноту. Таких, як ти, на світі небагато, бож ти кров свою не раз проливав за ціле християнство й страшний став агарянам, яко Гедеон і Самсон. Боже тебе благослови! А я, грішний богомолець твій, буду молити Бога і Пречисту Його Матір, щоб цар-государ послухав твоєї доброї ради, і яки на брань с нечистивими измайлянами!

— Все в руках Бога! — сказав вельможка. — Чоловік хоч не так і сак, а як Бог скаже: стій, не рушся! — то всі людські плани з димом підуть. Мовчи і дихай!

Увійшов царський пристав, поклонився князеві в пояс і промовив:

— Князю Димитріє Івановичу! Государ-цар і великий князь Іван Василевич усеї Русі запросив тебе і велів явитись у себе та прислав по тебе свого царського коня.

Князь всунув приставові кілька червінців.

Увійшли слуги, доповіли, що все готове, й накиннули на вельможу соболеву шубу, покриту зеленою китайкою. Вельможка надів високу чорну смужкову шапку з золотим пером і ввійшов, проводжений благословенням і бажаннями священника.

Цей вельможка то славний багатир XVI-го віку — князь Димитрій Іванович Вишневецький, староста черкавський і канівський, гетьман дніпрових козаків і перший сподвижник їх слави. Медальон на грудях носив герб його княжого роду. Князь мав сорок п'ять літ, був середнього росту, з великим випуклим чолом, що свідчило про розум і благородність, та розкішно русовою бородою. В його голубих очах виднілася простодушність, і доброта, разом з чимсь могутнім і грізним; не зважаючи на літа, його обличчя

світлоса здоров'ям і свіжістю; в усіх рисах і рухах пробивалася внутрішня бодрість, сильна воля і довголітній досвід.

Вийшовши на ганок, він побачив гурт своїх козаків; отамани були в червоних, а прості козаки в чорних киреях з широкими шапаварах, запущених у високу чорну чоботи. Одні вже сиділи на конях та один по одному виїздили за ворота; другі держали за узди коней, готовлячись на них вскочити.

Коло ганку стояв синій з чорними облуками кінв, на нім було червоне саф'янове сиділо з позолочених каблучок, підстелене чорним у червоній вишивці чарпраком, зпід котрого виднілася кінці жовтого покривала з тороками. Під мордою у коня висіла ціла купка ремінців, що розходились низу й були засіяні золотими бляшками, а повище колін були дзвіночки, що видавали звук при порушенні коня. Вишневецький вскочив на коня і виїхав за ворота; пристав іхав поруч нього; зпереду і позаду їхали козаки.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ТРЕБА ЧИТАТИ!

Гратуюлю п. Несторові й п. Шарик за їхні слова правди. Тут в Бюфало нема багато таких наших людей, щоб читали українську газету. Хто є в У. Н. Союзі, той читає „Свободу“, а хто ні, той купує польську газету. Сам знаю багато таких, що їх не можна наклонити, щоб заперечували український часопис. А на польський то їх стає. Ще слухають тих, що то їм наказують, що то „вистік одно“.

Михайло Дульнявця.

НЕ СПОМАГАТИ ВОРОГІВ!

Чому нам читати газети, що відносять ворожо до нашого народу і до наших змагань стати вільним і державним народом? А такими газетами є польські газети. Все, що нам треба знати за поляків, маємо в українських газетах. Поляки не купують українських газет, ні українських книжок. Чому ж нам не с'бійтис без польських газет і книжок?

А коли мова про радіо, то для нас має вартість така радіо година, яка є дійсно українською, якщо хочемо таку годину мати. Ось у нас в Сентралі є тут роджений український Н. Грабарович і дає українську радіо годину, але таку, що її не треба встигати. І сам вивчив добре українську мову. І не мішає її з польською, як це буває в інших програмах. Як маємо українські радіо години, то хай вони будуть дійсно українськими: з українською гарною мовою і з українськими піснями. А не якоюсь польсько-українською саламахою.

Трофим Треніч,
Фреквил, Па.

„КУЛЬТУРНИЙ ПРОВІД“.

Президент Колумбійського Університету д-р Никлос Батлер заявив на зборах американських „пілгримів“, що недалеко уже той час, що Нью Йорк перебере культурний провід так званої „західної цивілізації“. Та заки цей „недалекий час“ прийде, пригляньмося теперішності.

Статистика за 1937 рік, зібрана через „Американ Факс Бюро“, найдостовірніше джерело в тій ділянці. Вона подає ось такі видатки американців в доларах: 6 біліонів шулерство (гемблінг), 6 біліонів алкогольні напитки, 5 біліонів подорожжування, три біліони лікарська опіка, 2 біліони і 600 мільонів шкільництво, один і пів біліона курення, 1 біліон косметики, \$788,000,000 зброєння, \$550,000,000 релігійні цілі.

Разом це виносить \$41,938,000,000, з яких 29 біліонів (понад дві-третьї) тратиться на шулерство, горівку і курення, себто на речі, які є цілком злишніми. Як конечність яких 5 біліонів, то ще останеться на рік 24 біліони доларів або 2 біліони на місяць, або \$66,666,666 на день, які витрачаються у Злучених Державах на гріх, встид і ганьбу. Коли до того додати, що найновіші статистичні джерела твердять, що в 1938 році збільшилась продаж горівки, як також і видатки, зв'язані зі злочинством, то побачимо, як ще далеко цій країні до справжнього „культурного проводу“.

Ще згадаю за таку подію, яка мені лучилася в часі дозвільнення мною лекції в „Конетікат Стейт Каледжі“. По лекції розвинулась дискусія, в якій порушено проблему американського студентства. Приявні ствердили, що американське студентство в застрашувачій більшості не цікавиться

ЗЕМПЛИНСЬКА ЗЕМЛЯ

Земплин, колишній малярський комітет у східній Словаччині, від хребта східного Бескиду аж до північно-угорської рівнини, простором 6,269 кв. км. В 1910 році було населення 342,101; головне місто Шаторая Уйгелі. В 1919 році після розпаду австро-угорської монархії Земплинська Земля припала Чехословаччині. В 1919 році Словаччина перевела перепис у Пряшівщині, який пофальшувала: із 60,000 українців на території Шаторая признала тільки 17,221, у Земплині із 107,000 українців тільки 62,165, а на Спіші з 18,000 українців тільки 11,476. Так то із 250,000 українців признали лише 95,000.

Історія доказує, що у давнину не лише Земплин, а й уся Панонія (нинішня Мадярищина) заселяли наші предки. Ті землі гарно процвітали, поки гуцї зі Скітії не напали на славянського князя Святополка, вбили його та загарибали його державу (коло 746 року).

Гуни (споріднені з мадярами) перемогли тоді і наших предків, карпатських українців. Літописець каже, що земплинська земля просякла тоді кровю славян. І з того виводять деякі історики значіння слова земплин: зем'я, себто земля повна крові. І славний карпато-український вождь князь в Ляборці підчас нападу гунів мусів утікати із Ужгородського замку до Земплинського. Одне мадяри спіймали князя Ляборця в Земплинщині недалеко Рібрину, повісили на вербі. Нарід, оставшись без вождя, скривався перед ворогом по нетрях і гущавах. Колиж війна скінчилась, зняли тіло свого вождя, спалили його а попіл висипали в ріку, що протікала побіч. З того часу ріка називається від назви князя — Ляборець. Відтоді карпатські українці по більшості жили в нужді, як це описує у своїй книжці Папашаргелій.

Земплинська Земля дуже гарна, головнож приємно тут людині весною, коли природа новим життям оживе, та в осени, у дні новобрання. Приємно тоді й любо відпочити між зеленими виноградниками. Вечором ясні вогні розганяють темряву, в день веселі пісні викликають радісні почування. Винобрання починається звичайно на св. Симеона і Юди (3. серпня).

У Земплинській Землі родиться теж добре ячмінь (який там зовуть ярець), жито й пшениця, кукурудза, фасоль, бараболі. Найкращі бараболі родяться коло Дерегнева, бо там земля пісковата. Крім того славки й інші овочі, з яких смажать повилла, так багато, що вистарчає не раз і на кілька літ. Також сіна й овати мають люди подостатком.

економічним, політичним й культурним та соціальним життям, а головну енергію звертає в сторону „футбол, танків, і тим подібного“. Коли на це завважено, що американська молодіж можливо є залінна, щоб займатись такими справами, то привне студентство рішучо заявило, що лінівство тут не на місці, бо лінна молодіж не танцюватиме таких танків як „Big apple“ або „Джібтербу“. Та підносилися голоси, вина тут у тому, що серед студентства занепадає наклон до зацікавлення справжньою культурою. Якжеж тоді йому відіграти першорядну роль в „Культурному Проводі“?

Іван Білінський

ГАРТФОРД, КОНН., І ОКОЛИЦІ!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ГАРТФОРД, КОНН.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

У ЧЕСТЬ ОЛЬГИ З ЛЕВИЦЬКИХ БАСАРАБ
В НЕДІЛЮ, 12. ЛЮТОГО (FEBRUARY 12, 1939)

Початок Свята: У год. 11:30 відправиться панахида в гр. кат. церкві; відтак у годині 3. пополудні відбудеться концерт в сали Укр. Амер. Горожанського Клубу, 54 WYLLYS ST.
На цій святі будуть промовляти бесідники місцеві і позамісцеві, як рівнож виступить хор під проводом п. М. Похмурського.
На це Свято запрошуються всі українці і українок з Гартфорду й околиці до численної участі. Дохід зо Свята призначений на політичних вазнів.

УВАГА! — УКРАЇНЦІ МІСТА КЛІВЛЕНУ Й ОКОЛИЦЬ!

ЗАХОДОМ 8. ЖІНОЧОГО ВІДДІЛУ ОДВУ
Ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ, ВІДДІЛВ ОДВУ Й МУН

В НЕДІЛЮ, 12. ЛЮТОГО (FEBRUARY 12, 1939)
СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ-КОНЦЕРТ

в пам'ять мученичої смерті Героїні Української
Національної Революції,
ОЛЬГИ З ЛЕВИЦЬКИХ БАСАРАБОВОЇ,
получену зо
СВЯТОМ ГЕРОІВ
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
2253 WEST 14th STREET.

Початок точно в годині 2:30 пополудні.
В програмі свята: хоріві й музичні продукції, деклямації й спів.
Святочні промови місцевих бесідників.
Участь беруть обидві Громади.
Українські Громадини! Вшануємо гідно пам'ять мученичої смерті Великої Українки, Ольги Басараб! Зійдімсь та віддаймо глибокий поклон Героїні та Революціонерці, яка віддала своє життя за справу визволення Української Нації! Докажімо своєю присутністю, що ми солідарно й постійно підтримуємо тих, що змагають до визволення Великого Українського Народу. Піддержімо визвольний рух наших братів на рідних Українських Землях, які боряться за Самостійність та за той самий ідеал, за який віддала своє життя Олга Басараб, та й інші сотки тисяч, й вождь полк. Е. Коновалець. Приходіть всі! Загляньте на свято своїх знайомих і приятелів! Перекажіть всім українцям, щоб не бракувало ані одного на тім святі!

СЛАВА УКРАЇНІ! Святочний Комітет ОДВУ.

УВАГА! НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ ВІДДІЛУ 204 У. Н. СОЮЗУ

ТРЬОХ ДО ВИБОРУ

комедія на 3 дії
В НЕДІЛЮ, 12. ЛЮТОГО (FEBRUARY 12, 1939)
В ГАЛІ УКР. ПРАВ. ПРОМАДИ,
334 EAST 14th STREET, NEW YORK CITY.
Режисер учитель Василь Рикшинський.

По виставі
ПЕРЕДЗАПУСТНИЙ БАЛЬ

Початок: год. 6:30 ввечір. Вступ 40 центів.
На ту прегарну виставу, як також на передзапустний баль запрошуються все українське громадянство.
Уряд 204. відділу У. Н. С.

КОРОЛЬ НА ПОЛЮВАННІ.

Кілько разів Фарук, 19-літній король Єгипту, має сварку зо своїми міністрами, він зараз вибирається на ріку Ніль на полювання на птиці.

Учираний в цілсму світі від 1867

ПРОГРАМА WPA ПОСУНУЛА КОНТРОЛЮ НАД МАЛЯРІЄЮ ТРИЦЯТЬ ЛІТ УПЕРЕД

Під проводом Бюро Публичного доровля Злучених Держав установка WPA займається виконанням обширної програми для ведення контролю над малярією, що вже посунуло поступ проти тої недуги трицять років уперед, як заявляє д-р Томас Паран, генеральний лікар Служби Публичного Здоров'я. Оголошуючи успіхи програми, д-р Паран сказав таке: „Діяльність WPA для ведення контролю над малярією на полудні впливає на життя 15,000,000 людей. Осягненні користі багато разів перевищують загальні допомогові видатки в тій околиці“.

За два роки праці WPA над контролею малярії невелика армія робітників осушила звиш мільона акрів мочарів, зужила поверх 1,200,000 галонів олію на скроплювання та збудувала каналізацію на звиш 6,000 миль довжини. Хоч мочари, де вилежуються смертоносні комахи, можна подібати найбільше у південних стейтах, то одначе є багато мочарів поінших сторонах краю, де ці комахи становлять поважну небезпеку здоров'я і де власне виконання цієї програми WPA принесе корисні наслідки. Наприклад, тільки в самім стейті Нью Джерзі, як заявляють урядовці, внаслідок тої програми, вартість землі піднеслась на суму 500 мільонів доларів.

Урядникам здоров'я довгі роки було відомо, що викоренення гнізд, де множаться комахи, розношики недуги, було майже неможливе та унеможливило для питання контролю над малярією, якби не призначено засобів на велику скалю народної програми. Найбільше загрожені громади не були всілі визволитись від комах без допомоги організації та грошевих засобів, бо це були одні з найбідніших громад краю. Для цієї справи треба було заставити установу, котра має змогу зорганізувати велике число людей для успішної праці. Цією установою являється WPA, котра працює у тісній коператії зо Службою Публичного Здоров'я Злучених Держав.

Де тільки заходила найбільша потреба, там армія робітників WPA бралася за працю осушування мочарів, чищення застоєних полонок, очищування рік і каналів та забирання всіх річей, з котрих комахи, розношики недуги, могли би плодитись. Урядовці публичного здоров'я кажуть що без того роду контролю випадки малярії були би втрое численніші, ніж тепер бувають.

Прикладів про успіхи програми є багато. У стейті Нью Мексико, де неодного року трицять відсотків усього населення були заражені, недугу знищено. В місцевості Ла Пломас, Нью Мексико, де 1933 року майже ціле населення хворувало, програма вже зменшила випадки малярії на 75 відсотків. Тому то на півдні виконання програми є найбільш пожадане. Впродовж 1934 року 97 відсотків усіх випадків смерті через малярію мали місце в чотирнацятьох південних стейтах. Ще сьогодні малярія надаліше остається головною причиною смерті у тих стейтах, а неміч, яка приходить внаслідок недуги, це поважне недомагання робітників сільських округ.

Урядовці звертають увагу, що програму треба конче продовжувати, якщо теперішні здобутки мається задержати, а працю муситься поширити, примінюючи всі відомі методи винаходу і контролю, коли мається охоронити південь перед великою загрозою здоров'я й економічного упадку.

П. СТАСЮК

ПОРУЧАЄ СПЕЦІАЛЬНІ ЦІНИ
В П'ЯТНИЦЮ І СУБОТУ
10. і 11. ЛЮТОГО

ШИНКИ
СВІЖІ
ПЕРЕДНІ
18 цнт. фунт

КОВБАСА
КРАЯНА
32 цнт. фунт

ШИНКИ
СВІЖІ
ЗАДНІ
22 цнт. фунт

КОВБАСА
СІКАНА
23 цнт. фунт

СОЛОНІНА
ПАПРИКОВАНА
13 цнт. фунт

КОВБАСА
СВІЖА
НЕ-ВУДЖЕНА
23 цнт. фунт

Лойн
оф ПОРК
(в цілім кавалку)
19 цнт. фунт

КИШКИ
КАШАНІ
АБО РИЖОВІ
13 цнт. фунт

Капуста
квашена
3 центи фунт

СОЛОНІНА
СОЛЕНА
Цілий стрип
9 цнт. фунт

СМАЛЕЦЬ
(ТОПЛЕНИЙ)
10 цнт. фунт

ШИНКИ
ВУДЖЕНІ
(ПЕРЕДНІ)
19 цнт. фунт

ВЕПРОВІ
ГОЛОВИ
5 цнт. фунт

Вуджений
Тендерлоин
29 цнт. фунт

НІЖКИ
Вепрові задні
5 цнт. фунт

Вудженка
До смаження
(bacon whole strip)
22 ц. фунт

ІМПОРТОВАНІ ШИНКИ:

4-ФУНТОВІ ПЕРЕДНІ \$1.50

2-ФУНТОВІ ПЕРЕДНІ 75 ЦНТ.

6—10-ФУНТОВІ ПЕРЕДНІ 33 Ц. ФУНТ

124 FIRST AVENUE, NEW YORK CITY

ФІЛІІ

628 — 5th AVENUE, SOUTH BROOKLYN, N. Y.

121 NASSAU AVENUE
BROOKLYN (GREENPOINT), N. Y.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

Департамент Звучення Держави Америки, бюро виховання, розіслав по редакціях писмо, в якому повідомляє, що в співпраці з „бюро між-культурного виховання в Нью-Йорку“, надають через радіо-аудіо систему Колумбія, через радіо надвччї стайї Америки, 12 лютого ц. р., програму, в склад якої буде входити ви-клад получений з мистецьки-ми демонстраціями, про росі-ян, югославян і українців.

Кличем цих надавчих про-грам є „емігранти усі — аме-риканці усі“. А завданням їх представити перед американ-ським народом ший той куль-турний, мистецький, проми-словий і бізнесовий вклад, я-кий вложили згадані народ-ности в загальну скарбницю морального і матеріального багатства Америки.

Згадуючи про українців в тому писмі говориться „Тре-тьою словянською групою, про яку будеться говорити в згаданій програмі, буде укра-їньська. В ній буде обговорено ту роль, яку гнали українці в американським житті“.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

250 UKRAINIANS ATTEND MEETING

There is a sharp contrast between the lot of women in the United States and in Europe where they do not have free speech, choice of religion or other freedom. Mrs. Mary Parish told 250 persons Sunday at a meeting in honor of Olga Basarab, Ukrainian patriot.

Speaking before a meeting arranged by Souz Ukrainok Branch, No. 11, and Ladies' Branch No. 348, of the Ukrainian National Association, Mrs. Parish told of her experiences in Europe on a visit in 1930.

Mrs. M. Malevich, of Pitts- burgh, vice president of the as- sociation, told of the life of Olga Basarab, of her battle in behalf of Ukrainians. How she was cap- tured by invaders, tortured be- cause she refused to sign a false statement, and finally died.

Miss Kathryn Yorstowsky, speaking in English, also told of the life of Olga Basarab, as did Rev. John Zabawa, pastor of the Holy Trinity Greek Catholic Church.

Music was given by the Boyan Choir of the church.

The Youngstown Vindicator, February 6, 1939.

WILKES BARRE, PA.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ БЕНКЕТ І БАЛЬ В СУБОТУ, 11. ЛЮТОГО 1939 Р.

В HOTEL STERLING, WILKES-BARRE, PA.

ПОЧАТОК у годині 6:30 ввечір.

В програмі візьмуть участь: Головні урядники У. Н. Союзу; посадики міста, MAYOR CHAS. N. LOVELAND; будуть співи й танці. Бенкет присвячений Спортивній Дружині У. Н. Союзу в Вілкс-Баррі; тому зважаємо Союзівців до численної участі й моральної під-держки.

ЦІНА білету \$1.75.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ.

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

БУДЕ ВИСВІТЛЮВАТИСЯ В ЦИХ МІСТАХ:

ДІТРОЙТ, МІШІГЕН, у WILSON THEATRE, 334 MADISON AVE., неділя, 12. лютого 1939.

Один день! у METROPOLITAN THEATRE, 117 MONTGOMERY STREET, 13., 14. і 15. лютого.

НЮАРК, НЮ ДЖЕРЗІ, у STRAND THEATRE, PARKER AVENUE, 16., 17. і 18. лютого.

ПАСАЙК-КЛИФТОН, НЮ ДЖЕРЗІ, у PALACE THEATRE, 22. лютого.

КАРТЕРЕТ, НЮ ДЖЕРЗІ, у PALACE THEATRE, 22. лютого.

ПРИСТУПНІ ЦІНИ.

Авраменко Филм Ко., Лімітід.

МІЛВОКІ, ВІС!

ТОВАРИСТВО ім. І. ФРАНКА, ВІД. 103. У. Н. СОЮЗУ

подає до відома всім членам і членкиням, місцевим і позамісцевим, що

В СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО (FEBRUARY 18, 1939)

будемо святкувати

22.РІЧНИЦЮ ЗОРАНІЗУВАННЯ НАШОГО

ТОВАРИСТВА

Свято розпочнеться в українській церкві Службою Божою, котру відправитиме о. П. Журавський за нашої допомоги жемучих членів, а по Службі Божій відправиться панахида за померлих членів Товариства ім. Івана Франка. Служба Божа розпочнеться в суботу, 18. лютого, точно в 10. годині рано. Кожний член має бути присутній на Службі Божій.

Уряд Тов. ім. І. Франка, від. 103. У. Н. Союзу.

УВАГА!

НЮ ЙОРК!

УВАГА!

ТОВАРИСТВО НОВА СІЧ УКРАЇНЦІВ З БУТИНА

урядує:

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

НА ДОХІД ПОЛІТИЧНИХ ВІЗНІВ З РІДНОГО СЕЛА

В СУБОТУ, 11. ЛЮТОГО (FEBRUARY 11, 1939)

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, 334 EAST 14 STREET.

Початок забави 7:30 ввечір Вступ 40 цнт.

Дорогі Родичи! Товариство Нова Січ запрошує усе українське патріотичне громадянство на цю забаву, щоб тим дати поміч нашим мо- лодечним дітям, які не могли знести варварської поведінки в родинній селі та понизили польські вивіски як на читальні Просвіти, школи, які там силою повисли, та за це 6 молодих дітей зістали арештовані й відставлені до арешту у Львові. Запрошується особливо усіх з доко- личних сіл, як Львів, Мости Великі, Любеля, Замочок, Камінька, Вільки та Пристань. За вашу участь вже згорі дякуємо.

За добру забаву ручить — Комітет.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по сере- дині. Малого формату. Для дітей) \$.90

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) — 1.35

Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі) — 1.35

"СВОБОДА"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

Немов вихор гнався Тарзан по верхах дерев в напрямку гудіння барабана. Гудіння бу- ло чимраз скорше і нервові- ше. Тарзан знав чим те гудін- ня кінчиться. Колиб воно пе- рестало, значить жертва лю- доїдів вже зазнала смертного удару. Хто ця жертва — Тар- зан не знав. Та по гудінні він пізнавав, що це мусить бути якась знатна особа.

Бідна Гелена, привязана до стовпа, дивилась на цю ор- гію, що мала закінчитись її смертю. Вона вже пригото- вилась на смерть, та ще її огор- тав страх, чи часом ті дикуни не захочуть її мучити. На дво- рі вже зовсім стемніло, і тепер цей танець чорних виглядав справді по чортівськи. Браку- вало ще горяча, а все вигля- далоб як справжнє пекло.

На дворі провіяв холодний вітрець, який освіжував Геле- ну та не давав їй від того всього зімліти. Нагло один з дикунів, що витанцювував в гурті, відлучився від гурта. В руці він держав зловіщо го- стру спису. Тою списом він почав погрозувати Гелені. Видно було, що тому дикуно- ві припала „честь“ вкортити життя бідної Гелени.

Кожний раз, як він настав- ляв спису проти Гелени з уст дикунів видавались дикі о- клики одобрення. Та дикун чомусь зволював, немов би хо- тів дати своїм приятелям як- найбільшої насолоди. Та втім дикуни почали домагатись смерті: „Вбий, вбий“, крича- ли вони. Дикун зупинився і почав тепер поважно замірю- ватись, щоб пробити серце Гелени.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

За докінчення „Культурного Городу“.

„Клівленд Нью“ подає, що Злучені Українські Організа- ції розпочали кампанію за докінчення „Українського Куль- турного Городу“. Кожний зор- ганізований член громади платитиме місячно 5 центів на ту ціль. Уложено також пляни величавого святкування 125-ліття уродин Тараса Шевченка. На зборах Злуче- них Організацій, які відбули- ся в У. Н. Домі, вибрано пред- сідником організації п'ятим наворотом адвоката Омара Е. Малицького. До уряду ввій- шли: Іван Сподар, секретар рекордний, Г. Степанек сек- ретар фінансовий, Дмитро Шмагала, касієр, Іван Тарнав- ский, заст. предсідника і Те- одор Грицей для ведення пресо-інформативної праці.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. Місячні збори Тов. Дархавишана, від. 275, відбулися в суботу, 11. лютого, точно в 8. годині ввечір, в галі церковній при Сусекі і Грін ул. Про- ситись членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, вжити на тих зборах, бо є важкі справи до полагоджень. — С. Рибак, рек. секр.

ГВАЙТСТОН, Н. П. Місячний мі- тінг Товариства Просвіта, від. 129, відбувся в суботу, 11. лютого, в 8. год. ввечір, в домі тов. Стефа- на Кузьми, 150-37 — 12 Ровд. Про- ситись всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важкі справи до прола- годження. Невжитий член підля- дає карі піль статута. — М. Дзяр- ский, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. П. Товариство Візньма України, від. 200, повідомляє всіх членів і урядників, що змінене місце зборів від лютого 1939. р. Починаючи від суботи, дня 11. лютого, збори будуть відбуватися в галі Се- мена Малафії, 90-14 — 95 Ave., Ozon Park, N. Y. — Юсеф Пар- шук, предс.; В. Цісик, секр.; П. Го- сподареш, кас.

СИРАКУЗ, Н. П. Місячні збори Укр. Тов. Січ, від. 282, відбулися в неділю, 12. лютого, в год. 2. попол. Проситись всіх членів бути присут- ними на цих зборах, бо маємо ба- гато справ до поринення. — Петро Танасішин, предс.; Іван Пугулак, фін. секр.; Віктор Осухівський, кас.; Ілля Лушак, рек. секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Місячні збори від- іду 396. відбулися в неділю, 12. лютого, в год. 3. пополудні, в домі від ч. 2114 Тустін ул. На ті збори повинні явитись всі членів, як міс- цеві, так і позамісцеві, точно, не опізнюючись. — Уряд.

ШКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбулися в неділю, 12. лютого, в годині 12. пополудні, в галі церковній при Ок- лед і Райс ул. Всі членів і членки- ні обов'язані бути присутніми на збо- рах. — Пилип Васильовський, пр.; Олександр Любас, кас.; Тарас Шпікула, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбулися в неділю, 12. лютого, в годині 12:30 пополудні, в клубі У. А. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Визнаємо всіх членів бути присут- ними на зборах, а догукуючих ви- рівняти свої залежності. — Уряд.

Жид і студент.

У вагоні їде жид і студент. Жид дуже тиснуть черевик. Він роззусь і поставив че- ревики коло себе. У вагоні „запахло“...

Студент не може цього стерпіти й кричить: — Взуйтеся!

— Ну, або мені не вільно? Що?

В одну мить студент відчи- нив вікно, вхопив черевик і викинув. Жид і не ставився, коли це сталося.

— Ви такий гонорний пан? Ну, ну... Побачимо, хто буде мудріший... Побачите, що за- платите мені за обох черевиків... Подивіться — я на ваш рахунок викидаю також дру- гого черевика!

І він бах! — викинув чере- вик крізь вікно.

Іду. Приходить кондуктор. — Пана кондуктор! Спийшть протокол, той пан мені вики- нув черевик крізь вікно. Я маю свідків.

Кондуктор витягає нотес.

— Як це правда, — каже до студента — що ви вики- нули йому черевик, то згідно з приписом ви маєте йому заплатити за оба черевиків. І це мусите зробити зараз.

Жид підсміхається:

— А видите? Такий мудо- рий пан! Хто мудріший?

У цьому моменті студент витягає зпід лавки жидів че- ревик і кладе біля нього. Він не викинув його, тільки схо- вав під лавку, а жид цього не замів.

Жид широко відчинив очі й в першій хвилині не знав, що казати. Врешті вхопив че- ревик і викинув крізь вікно. Кондуктор і всі присутні тіль- ки засміялися.

Його кров.

Пана графа вкусила блоха. Пан граф вибирається на до- ви тої блохи. Вкінці пощасти- ло йому зловити блоху. Бере її зручно кінцями пальців і викидає її через вікно.

— Чому її не вбеш? — пи- тає графіння.

— Виключене! — відповідає граф з гідністю — в її жилах пливе моя кров!

Подорожі до

- КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ,
- ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ,
- РАДАНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Переселення грошей.

Бизнес й Доми на продажі

Ассурація ринкового роду

Нотаріальні акти й старокраєві

справи полагоджують:

ПЕТРО БАРТКІВ

Real Estate & Insurance Broker

Notary Public.

309 EAST 14th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Phone: ALgonquin 4-8254.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУЮ в нашій країні 3 се- стер: 1) Федуню, 2) Катерину, 3) Ану з дому БІДНИК. (Не знаю, як вони називаються за чужинами), родом з села Бабарів, почта Долби- Вострик, повіт Іскро. Хто би про- них знав, або вони самі, прошу зго- дитись на адресу: Mrs. P. KUCHNIR, 1117 W. Thompson St., Phila- delphia, Pa. 32-4

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рано від 10 до

12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю

рано від 10 до 12.

Даром

МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон — це прийомний і легкий

до зажиття.

Мілертон дає найкращі успіхи,

коли його вживається тільки в ко-

нечності, а тоді заживається ло-

го або зараз перед нічним спо-

чинком, або по встанню рано.

Мілертон не виробляє прищип-

ки, одна велика КОРОБКА \$1.00

вистає майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам

„Свободи“:

[] \$1.00 за одну коробку

Мілертону

[] \$1.50 за дві коробки

Мілертону

[] \$2.00 за три коробки

Мілертону

Питайте за всіляма Мілертон у

вашій сусідній аптеці, а як там

його не мають, то пишіть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,

P. O. Box 628, Newark, N. J.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ

ПОХОРОННИК

2321 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO, ILL.

Модерна каплиця.

Добра обслуга.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ

ВСІХ

Телефон: Armgate 4575

Тел. до дому: Seeley 0298.

МІРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза

Нюарком. Вразі потреби теле-

фонуйте до нас. Обслуга шира

і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

404 Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удиретер

заряджує погребани по ціні так

низькій, як \$150. Обслуга шира

і чесна.

— Office:

383 MORRIS AVENUE,

404 Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

в Бронкс, Брукліні, Нью

Йорк і околицях

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Тел. Orchard 4-2563

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 1-6577